

ІМЕНА СЛАВНИХ НЕЗАБУТНІХ

ТВОРЕЦЬ

СЕРГІЙ
ПЛАЧИНДА

Накладом
Української Народної Помочі в Америці й Канаді
Пітсбург — Торонто
1970

diasporiana.org.ua

Імена славних, незабутніх.

СЕРГІЙ ПЛАЧИНДА

ТВОРЕЦЬ

Накладом
Української Народної Помочі в Америці й Канаді
Пітсбург — Торонто
1970

**Це скромне видання призначене для української
молоді у виховно — відпочинкових таборах.**

Друковано — 500 прим.

**Друкарня Українського Народного Слова
527 Second Avenue, Pittsburgh, Pa. 15219**

Замість передмови.

Сто шістдесят років тому Павло — малохольний імператор Росії, велів ув'язнити в будинкові для божевільних Артема Веделя. Так було замучено в розквіті творчих сил людину - творця; автора багатьох музичних творів, віртуоза скрипаля рівного Паганіні. Українська Радянська Енциклопедія за редакцією академіка М. Бажана, вмістила коротеньку згадку про композитора — творця. В ній говориться, що Артем Ведель закінчив Київську Академію (один з кращих учбових закладів тодішньої Європи), організовував на доручення губернаторів хорові капели в Києві і Харкові. Про саму творчість композитора лише згадано: “Музика його кращих хорових концертів мелодійна виразна” і обмежувалась релігійною тематикою”.

Справді ж творчість Артема Веделя пройнята мудрістю і барвами українських народніх пісень і дум, в яких відбилась історія народу, сила його духа національного. Творець дуже добре знав життя й творчість свого народу. Він, як і Г. Сковорода мандрував по Україні, слухав, записував народню творчість і музичною мовою творив непроминальні вартос-

ти національного духа, якого так бояться нинішні володарі імперії в Кремлі.

“Височайшим указом” придуркуватий самодержавець думав убити творчого духа нації. Нині наслідувачі малохольного царя роблять те саме з невгнутими людьми — творцями, що не коряться імперській системі большевизму. Їх ув'язнюють ніби для лікування в психіатричних лікарнях, спеціально побудованих поліцейних заведеннях. Здорових людей, в розквіті творчих сил, коли визнають небезпечними для імперського ладу, відправляють в ті заведення і тримають разом з божевільно — хворими і злочинцями. Відповідно дібрані лікарі встановлюють діагнозу: “суб'єктивний ідеалізм”, а для поневолених націй — “націоналізм”, якого найбільше бояться в імперському Кремлі.

Бояться, бо націоналізм це шлях поступу людського. Від ліквідації націй, що є програмовим заложенням московського большевизму, лиха зазнають не тільки вони, а й вся людськість. Артема Веделя замучено, бо він творив легенду вічності свого народу, закріпаченого московським велико-

державієм. Славетний компо- зитор в письмі до царя просив звільнити народ з неволі, дару- вати свободу. Царева відпо- відь була: ув'язнити і “содер- жать в сумасшедшем доме пристойним образом, но не давать ему ни пера, ни бумаги, ни чернила”. Годувати, але ду- ха творчого убити, не дати можливості творити для сво- го народу. Тисячолітні зусилля найкращих і найшляхетніших українських людей — творців пішли на те, щоб культивувати в українських грудях енергію людського духу —

**Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя й волю.**

Слова, як одного з виявів сили духа, що лучить націю, насвітлюючи змісл життя її поколінь, найбільше бояться володарі нинішньої імперії. Боротьба проти вільного сло- ва, мислі є боротьбою проти нації. Тому геній Шевченка ставив на сторожі правди на- ціональної, вільне, полум'яне слово. Вся творчість Лесі Ук- раїнки пройнята силою могут- нього слова — криці. Словом розпочинали бій проти царсь- кої сваволі великі творці на- ціональної культури. В наші часи правдиве слово стало зброєю проти сучасної біль- шовицької неволі. Це розумі-

ють московські деспоти. Обо- роняючись від національних сил, які словом правди тиснуть на трухляві імперські обручі, “держиморди” імперські заточують нинішніх творців до психіатричних заведень.

Ось «коротенький уривок з записок генерала Петра Гри- горенка, заточеного до лікар- ні за те, що стояв в обороні кримських татар.

“Щодня годують мене си- лою. Викручують мені руки і б'ють по хворій нозі, раненій на війні. 19 червня кількість катів збільшено з п'яти до двадцяти. Після кожної боро- тьби з ними, відчуваю болі серця. Я далі чиню опір, але чую, що серце може перестати працювати”.

Так “лікують” нині непокір- них людей, що стають на бо- ротьбу за гідність національ- ну й людську.

Методом аналогії автор до- кументального нарису “Тво- рець” вказує нам на ту дійс- ність. Вказує і змушує думати та знаходити шляхи і способи, щоб скинути кайдани більшо- визму. В зойкові замученого композитора “Чи чуєте мене, люди” Україна чує зойки тих, які стали і стають на про з во- рогом. Спротив могутніе, дуж- чає — наближає перемогу на- ціональної правди. **I. В.**

ТВОРЕЦЬ.

Чомусь здається, що будинок Веделів був саме там, де нині в Києві виходить на Поділ тунель фунікулера. Принаймні джерела засвідчують, що той благословенний дім стояв під Горою, крайній від Хрещатого Яру. Тож вікна виходили прямишенько на Почайну, Дніпро, і він, кароокій, сором'язливо усміхнений хлоп'як, змалку вбирав у себе лебединий крик, чайний кигик над плесами та розмаїті, повсякденні мелодії бурхливого, гомінкого Подолу, де жив на ті часи працьовитий, веселий народ: українські ремісники усіх чинних у світі цехів, хлібники, різники, броварі, золотарі, партані (тобто позацехові майстри, тодішні "одноосібники"), сідлярі, котлярі, рибалки, комирники (ті що наймали квартири), городники, і всюдисущі гультаї (тогочасні "вільні художники", люди випадкового заробітку).

Він був справжній спудей: худорлявий, стрункий, у своїй му строгому чорному сюртуку, чорне волосся спадало на плечі, а блідаве лице завжди було в задумі, погляд мрійний, голос по юначому завжди дзвінкий Кінчав кляс філософії

Кієво - Могилянської Академії, куди з'їзджались по науку з Росії, Молдавії, Сербії, Болгарії, мав пречудовий тенор, і киевські церкви навперейми запрошували до себе співати, але не міг, бо вже керував академічним хором. І щосуботи подільський колісник, колишній осаул Війська Запорізького Лук'ян Ведель одягав синій жупан і неквапом ішов до церкви братського монастиря, де раз на тиждень співав хор академії під орудою спудея Веделя, сина Лук'янового. А ночами мати — Лукерія Зіновіївна — шепотіла молитви над сином, клала йому біля голови запашного зілля проти наврочення і прохала, аби Ладчи Біла Вила відвернули від сина хвороби, заздрощі, бо ж так співає, аж страшно йноді слухати. Не могли натішитися батьки Артемом. Лише одного дня він засмутив рідних. Власне, прибіг додому збуджений, щасливий, як ніколи. Навіть рум'янци палали на блідому виду . . . Була субота, в горниці Веделів за щедрим дубовим столом сидів батько з кумом Кнюхом та кумою. Мати подавала вареники, пам-

пушки та славнозвісну аличівку. Артем низько вклонився батькам та гостям, радісно усміхнувся, хотів щось сказати, але від хвилювання не міг вимовити й слова

— Що там цариця? — кинув батько лукаво.

О, тату! Вона тая цариця така добра . . . і гарна . . . , в злоті вся . . . Уподобала мою музику і пісні . . . Подарувала мені карбованця . . . Срібного карбованця! Ось . . .

Хлопець шаснув до кишені і раптом притих, знітився: у хаті зависла гнітюча тиша: батько розглядав дерев'яного келишка, наче ніколи його не бачив. Кнюх нагнув голову і шкріб потилицю, кума розгладжувала плахту, навіть мати переставляла посуд на столі, засмучена, засмучена.

Мати підійшла до Артема, тихо мовила:

— Сідай, сину, поїси.

Він сів за стіл, але не бачив нічого. Згадував день. Багато дечого він не знав. А дещо починав розуміти ось зараз.

Цариця Катерина II приїхала до Києва. Про її приїзд знали заздалегідь, бо подільські теслі за наказом Потьомкіна всю зиму виготовляли картонні хати, церкви, криниці, які мали наставляти обіч шляху, де напровесні проїздитиме ца-

риця. (Потьомкін хотів продемонструвати “розквіт” України). І ось цариця виходить з позолоченої карети: спудей, переодягнений і загримований під Кія, вручає ключі від міста та цариця лише прикусила тонкі вуста — її зустрічала жменька людей. Ні, не забуває народ, що не так давно війська цариці за її наказом зруйнували Запорізьку Січ, добру надію, захист і гордість українського народу.

Катерина, відвернувшись од французького англійського й німецького послів щось зашепотіла своєму коханцю Мамонову. Той підбіг до фельдмаршала Рум'янцева - Задунайського, щось гнівно заговорив. Фельдмаршал, який зустрічав царицю, не вдаючись до дипломатії, по-простацькому гаркнув на Мамонова:

— Я солдат, а не декоратор, і звик брати штурмом фортеці, а не прикрашати їх плахтами;

Цариця, бліда од гніву, проте з виглядом, начебто вона нічого не чула, всаджувалась у карету, мило всміхаючись “народові”. Відлягло у неї від душі, коли в Софіївському соборі почула спів капели. Тож приголубила юного диригента, якого прийняла було, за італійця і довго не вірила, що це українець.

Артем ні про що тоді не думав. Він був щасливий, що ця жінка у бриліантах та золоті так мило до нього заговорила, обдарувала. І от . . .

Артем підводиться з-за столу, підходить до прочиненого вікна. Виймає руку з кишені і шбурляє карбованця в березу під Горою . . .

Та доля юного Артема Веделя вже була вирішена: по закінченні академії його направили організувати хор у Москві, де губернатором був генераланшеф Петро Дмитрович Єропкін, великий любитель пожеж і співів. Щодо пожеж то тут було легше: згряя підлабuzників час од часу підпалювала паркани й старі сараї губернатор священодіяв — носив сам воду, кричав, командував. Гірше було зі співами: Єропкін ходив на репетиції. І тільки-но Артем Ведель змахував паличкою, як неслося:

— Атставить! Що за бурмотіння . . . Треба так співати, щоб мерці попрочидалися в могилах!

— Пробачте, ваше превосходительство, — Артем приклав руку до грудей. — Тут адажіо . . .

— Що? Атставить!

Єропкін піднімав палець догори, повчав:

— Пеніє мусить бути громогласним, от таким і він вимаху-

вав волохатим кулачиськом:

Солдатушки, браво, ребятушки!

Где же ваши жени? . . .

У Києві на той час клопотав про Артема його побратим по академії Петро Турчанінов, теж молодий кимпозитор. Невдовзі Артем переїхав на батьківщину. Тут мецентствував командир корпусу Леванідов. Він взявся фінансувати хор. Артем швидко організував чималу капелу і почав творити дивовижний репертуар. Живучи вдома, серед близьких людей, серед рідних мелодій і чарівної української мови, що вигравала діамантами, біла ключем на вулицях Подолу, Артем створює в цей час низку своїх концертів, творів, пісень (боячись профанації, не буду вдаватися в аналізу, гадаю, що українське хорове товариство ближчим часом проведе вечори — концерти, присвячені Веделю і тоді музикознавці дадуть кваліфіковану оцінку його дванадцятьом концертам для восьми та чотириголосого хору, його віртуозній грі на скрипці, в чому Ведель, кажуть, зрівнявся з Паганіні, його пісням, хоровим ансамблям, взагалі всім його безсмертним творінням).

Одного разу Артем поспішав на репетицію.

Ще з далеку уздрів на Контрактовому майдані щереги солдат. Кожен тримав у руках палицю. Напівголою, блідою, як смерть, солдата привязували до мушкетних прикладів. У кареті сидів Леванідов, давав розпорядження.

— Ваше превосходительство, — метнувся Артем до генерала, — Во Ім'я всього святого, припиніть цей глум . . .

Леванідов відвернувся, ледь помітно махнув рукою, і кілька гренадерів оточило композитора . . . Другого дня, після безсонної ночі, Артем постукав у браму Києво-Печерської лаври. Там за могутніми фортечними стінами, гадав знайти духовну рівновагу. Ігумен і братія зустріли композитора привітно й шанобливо. Відвели гарну келію, вікно якої виходило до Дніпра. За кілька днів було написано пісню — памфлет “Множества содіяних тобою, окаянный”. Пісня була прокляттям дияволу, сатрапові, Іродові, тиранові, під яким музика розумів генерала Леванідова. Лаврський хор швидко розучив цю пісню. Артем продовжував писати. Та він був не тільки вразливою, а й діяльною, громадською людиною. Його тягло до життя. До друзів. До матері й батька. А за

стінами Лаври було неспокоїно: кияни побили вікна у маєтку Леванідова. Скомпрометованого генерала перевели до Харкова. Невдовзі Артем покинув Лавру. Його чекали сумні новини: подільський хор розпався, мецената не знаходилося.

А тут Артемові надійшов лист від Леванідова з Харкова. Генерал пробачався, що причинив “душевну біль” Артемові, і . . . запрошував прибути до Харкова організувати хор. Обіцяв добре жалування, чин капітана, а особливо обдарованим кріпакам — викуп. Поборов у собі емоції Артем, поїхав. Цілком справедливо уважав, що створення українського хору справа куди важливіша, ніж свої почуття до генерала.

Харківський період у житті Веделя надзвичайно плідний, цікавий. Два місяці їздив по селах композитор, відшукував талановитих співаків і співачок. Зібрав великий хор на 80 чоловік. Це дорого обходилося Леванідову — доводилося платити окремо поміщикам за “орендування” талантів. Та генерал не шкодував грошей, він всіляко намагався показати свою культуру. А Ведель не знав спочинку — щоденні репетиції, щовечірня праця над

власними творами. Репертуар збагатився слобожанськими, полтавським піснями, новими концертами самого Веделя. Та несподівано прийшло страшне лихо . . . Артема збудили на світанні три хористи. Він схопився і, ще нічого не знаючи, одразу скрикнув:

— Що? Що з Ганною?

Ні, він нічого не передчував. Просто два місяці він жив нею, русокою дівчиною з під Валків. Вона мала дивовижний, нечуваний голос, божественне сопрано, яке, на гадку Артема, мало зачарувати світ, уславити Україну. До того ж, Ганна Хорунжа сама складала пісні. В одній — “Прилетіли лелеченьки” — композитор відчув відгомін пісенної глибини далеких пращурів, що співами віншували Ладугу, Яриля, Авсеня, Коляду. Дівчина була ще й вродлива. Єдине, що тяжило над нею: кріпачка. Та Ведель вирішив визволити її з рабства, а поки що, — працювати й працювати з нею. Беріг її. Й лягаючи спати, думав про неї чи не застудиться, чи добре їй на квартирі у торговця, чи не розвередується поміщик — не забере її, свою “власність” назад, в село. І тепер, коли троє стурбованих молодих співаків стояли біля його ліжка, він подумав саме

про неї. Стрімголов метнувся до її будинку. Та було пізно. Ганна Хорунжа лежала у напівтемній комірчині. Лежала нерухомо. Над нею погойдувалася петля, з якої її допіру знято Мов скрізь сон слухав Артем... У вечері у Леванідова йшла п'ятитка, він частував двох генералів з Санкт-Петербурга. Коли упилися, генерал наказав солдатам привести трьох хористок — Хорунжу та її двох подруг, з якими вона жила в домі торговця.

До ранку глумилися генерали. Вранці відпустили дівчат. Ганна прибігла і от . . . наклала руку на себе.

Кинувся був Артем до Леванідова, щоб задушити генерала власними руками, та солдати не пустили композитора у дім, ще й надавали стусанів . . .

Після похорон талановитої співачки Ведель пішов з Харкова. Перед цим написав листа цареві. Написав про все . . . І про Ганну Хорунжу, і про закабалених людей на Україні . . . Про знущання . . .

Просив свободи всьому українському народові, звільнення від кріпацтва. Післав листа до Санкт-Петербурга, а сам пішов по селах, захопивши з собою скрипку. Там знаходив відраду: грав на весіллях, хрестинах, заручинах, храмних

святах і невтомно записував пісні.

Десь під Лебедином його схопили. Заарештували саме під час купальських свят . . .

Цар Павло грався зі своїми олов'яними солдатиками та ляльковими гарматами, коли міністр двору подав листа від "музиканта Веделя". Павло зачав читати і раптом схопився, вередливо затупцював, закричав несамовито і верескливо:

— Як? Скасувати кріпацтво?! Ліквідувати губернаторство? Дати волю колишнім козакам? Школи? Віче? Спалити листа негайно . . . На моїх очах!

Цар заспокоївся лише тоді, коли офіцери спалили листа. І того ж дня було складено "височайший" указ:

"Капитана Веделя содержать в сумасшедшем доме пристойным образом, но не давать ему ни пера, ни чернила".

Ні пера, ні паперу, ні чорнила . . .

. . . Рве грати Артем,

— Пустіть, люди! Або паперу клаптик! Гей ви . . .

Загубив лік дням у своїй палаті. Нікого до нього не пускають. Не знає Артем, що рідна матінка ось зараз благає якогось фельдшера: "Пустіть мене до синочка, до єдиного".

Не знає Артем, що Петро

Турчанінов писав листа цареві з проханням випустити Веделя, щоб не глумилися над ним у київському шпиталі для божевільних, бо він, Артем, здорова людина і є великим композитором, тож мусить ще створити багато творів. І що у відповідь Петра знято з посади регента хору, а папери, зошити Артема, виявлені під час арешту, потихеньку спалені . . . і ще батько помер . . . і що сум над Подолом — не чути його пісень . . . А в нього, Артема, саме народилася нова мелодія. На ті слова, що записав під Лебедином. Треба тую мелодію записати. Але як?!

. . . Солдат якийсь вигулькнув з-за Кирилівської церкви; простягнув Артем руку крізь ґрати, дзенькнуло розбите скло . . .

— Братець . . . Принеси атраменту . . . Хоч на стіні писати-му.

Солдат посварив кулаком, пішов.

Відсмикнув руку Артем, відчув біль. Ах, він порізав руку, і кров капає . . . наче . . . наче атрамент . . . І враз схопив утинок розбитого скла; гарячково полоснув по руці; умокнув пальця у рану: підбіг до стіни; намалював ключа . . . Кладе червоні ноти на стіну Артем . . . Загреміла мелодія в

палаті . . . “Чуєте, люди?” — шепоче творець.

Зажурилась Україна,

Що нічим прожити . . .

Попливли червоні кола перед очима. Ні треба дописати! До кінця . . .

Витоптала орда кіньми

Маленькі діти . . .

Упав Артем . . . Блідне обличчя . . . Лише щасливий усміх застиг на виду. І ще розтулені уста, вони, здається шепочуть: “Чуєте мене, люди?”.

Лежить Артем.

Червоніють ноти на стіні.

Гремить чарівна мелодія. Сурмить у вічність!

. . . Мені завжди здається, що Ваша, Артеме, хата стояла там, де нині фунікулер виходить до Подолу. Може я по-

миляюся? Але дуже хочеться, щоб людина, яка вийшла з вагона і має ось поринути у шарварок подільських вулиць, зупинилася на мить і подумала про Вас. Уявила, як лежали Ви на українській землі, на твердій плянеті нашій. Що в голованьках Ваших сумно трембітали горянські трембіти, а в ніженьках жалібно тріпотіли полтавські, слобожанські плачі . . . І кричали Диви на морених дубах. І стара наша словянська богиня смутку Желя розносила по Україні скорботу й жалобу. Тільки на Ваших устах теплів легкий усміх і застигли тривожні слова: “Чуєте мене, люди?”

Чуємо!

ЮРІЙ ЛИПА ЯК ПОЕТ.

(У 25-РІЧЧЯ ГЕРОЇЧНОЇ ЗАГИБЕЛІ).

Цього року минає чвертьсто-річчя з часу героїчної загибелі Юрія Липи в боях з московськими большевиками в лавах УПА. Юрій Липа — визначна особистість української нації. Він був ученим, лікарем, публіцистом і письменником, а водночас — воїном нашої легендарної Української Повстанської Армії.

Юрій Липа відомий із своїх гостро протимосковських публікацій. Його кижка “Призначення України” — невичерпне джерело для черпання знань про відносини України й Московії, про відвічні загарбницько-геноцидні кроки Москви супроти неросійських народів, особливо ж супроти України. Але Юрій Липа відзначився в своєму недовгому житті (прожив усього сорок чотири роки) як глибокодумний, вельми інтелігентний поет. Він залижив нам у спадщину повні любови до природи і людей поезії, твори, які проміняться великою жагою і пристрасною до життя. Поет жадібно вдихав у себе запах неба, сонця, зір, і тим наснажував себе до життя і боротьби:

Як злотий дзвін монастиря
Співає пристраснее літо,
І неба синього зоря
В мені закохана укрито;
В цвітучій мудрості доріг
Мене сповнили сонні міти
Про дні, що я не встиг
Ще, сміючися, покорити, —

писав Юрій Липа, сповнений оптимізму високого й чудового життя.

Як волелюбець, борець за волю свого українського світу, поет Липа був ворожий до всякого сулокою та байдужости. Боротьба за світле життя була його ідеалом. Це своє світо-відчування і світосприймання якнайобразніше змалював він ось у такому своєму наснажистому вірші:

Блаженні -- сміливі бої!
Ми йшли, як світло гонить
тіні.

Єрусалимськії гаї
Розквітли здалека в
промінні!
Кипіли наші прапори:
— Ми станемо на горнім
лоні!

Та демон пристрасної гри
Зв'ялив оковані долоні.
Ох, сарацинко, ти як цвіт

Що дивними медами
повен,—
Неситий їх — забув привіт
Ще не досягнутих верховин.

У вірші “Суворість” Юрій
Липа виявив не тільки себе великим
лицарем Духа й Віри, а й кликав до того інших:

Хто має суворі очі
І уста затиснуті міцно —
помолімся єдиному Богу,
королеві всього світа!

Він розкрив над нами небо,
наказав володіть землею —
пресвятих Тайн Тайна,
незмірности початок.

Повстаньте довкола віри,
лицарі Вічної Жизні —
хто має суворі очі
і уста затиснуті міцно.

Оптиміст, життьолюб, людинолюб
і волелюб — таким був поет Юрій Липа,
таким він виростає перед нами у своїх
пристрасних і палких поезіях. Саме ж
вказані якості Липи були притаманними
для наших героїчних воїнів УПА. Як
знаємо, Україна в другій світовій
війні перебувала у важких обставинах
двох окупацій — гітлерівсько-німецької
та російсько-большевицької.

Юрій Липа, як поет, і як воїн
УПА, бачив у той час вихід із
становища лише в боротьбі. Ідея
світла і волі, боротьби проти
всякої тьми і зла, за українське
світле майбутнє було девізом Липи.
Оці свої найшляхетніші почування
Юрій Липа виразив у таких рядках
свого вірша:

Я вірю в Великий Наказ,
Що трубить вічно в поход
Мене, тебе, нас
Закликає до важких когорт.
Ім'я минулого — ми,
Ім'я минулого — ми,
Хто став — є слугою тьми,
Хто в поході — звияжець
він . . .

Як згадано, Юрій Липа загинув
героїчною смертю двадцять років
тому в лавах УПА як військовий лікар
у боях із віковичним диким наїзником
— московським загарбником —
імперіялістом. У боротьбі з тим
ворогом полягло багато наших
дорогих і рідних лицарів, великих
і світлих постатей не тільки зброї,
а й культури, мистецтва. До тих
постатей належить і Юрій Липа.
Вічна слава йому — духовому й
вогневному зброєносцеві!

Петро Кізко.

ГАНЕБНИЙ РОЗСТРІЛ

В грудні цього року минає рівно тридцять-п'ять років з часу, коли в Києві були арештовані й розстріляні талановиті українські письменники, а серед них: Григорій Косинка, Дмитро Фальківський, Олекса Влизько та інші. То був ганебний розстріл, фактично то була розправа Москви над українськими поетами і письменниками. За офіційний мотив арештування і розстрілу українських письменників подавалося те, що вони, мовляв, були замішані в убивстві в 1934 році Сергія Кірова — одного з чільних діячів московського большевизму. Немає жодного сумніву, що той мотив був явно безпідставний, оскільки Кірова вбили самі кремлівські ватажки — прихильники Сталіна або й сам Сталін, бо Кіров, як тоді було всім знано, був вельми широким і популярним конкурентом самого Сталіна. Тому цілком виправдано в ССРСР у той час казалось, що Кірова “прибрав” сам Сталін із своїми прихильниками.

Розстріл українських письменників у 1934 році був проведений большевиками цілком з інших причин. У згадані ро-

ки большевицька Москва вела тотальний наступ на Україну з метою зламати її національний спротив і підкорити своїм колоніально-імперіялістичним цілям. Наступ вівся по всьому фронту: тоді ж арештовувалося передових селян, робітників, інтелігентів, які не хотіли здатися на “ласку” московського окупанта. Москва в той час вела масову нагінку на Україну з метою зламати її національний дух і цілковито підпорядкувати своєму імперському володінню. Пригадаймо, наприклад, що саме в той час були ліквідовані українські письменницькі організації “ВАПЛІТЕ”, “ПЛУГ”, ВУСПП та інші, що їх потім “об'єднано” в одну Советську Спілку Письменників України, яка фактично була цілком підпорядкована Спілці советських “всесоюзних” письменників, на чолі якої став відомий московський письменник - сатрап Максим Горький.

У безоглядній та жорстокій боротьбі проти всього, що було українське, Москва не могла була дозволити українським прозаїкам та поетам писати такі твори, що їх можна трак-

тувати як твори вільного волевиявлення. Все мусило бути писане під один московський рівень і під одну московську суть. Тому, власне, великою заслугою розстріляних Московою письменників перед українським народом було саме те, що вони **НЕ ПОСЛУХАЛИ ВКАЗІВОК МОСКВИ І НЕ ПІШЛИ ЇЇ ШЛЯХОМ.**

Особливо різко побачив нові свавілля московського комуністичного хама поет Дмитро Фальківський, який так і писав про нього: “непереможний хам”, що заступив царських чиновників - держиморд. Гіркий зойк виривався з душі поета: “Ех, і вдарило кляте життя!” В одному з своїх віршів Фальківський малює понурий образ большевицької дійсності і висловлює з приводу того свій гнівний протест.

**“Та що їм до пісень, до слів
матусі,
До туги сіл, до нарікання
міст:
У золотій останній завірюсі
Спадає лист . . .**

**Чи ж не тому в ці дні
похмурі й сонні
Під рип осик, під гайвороння
крик
Так хочеться мені, щоб під
віконням**

Розцвів ізнов потоптаний квітник” . . .

Очевидно, підсоветський читач, читаючи оці пристрасні рядки Фальківського, розумів під потоптаним квітником свою рідну, занецищену Московою Україну.

Московською окупацією України та всією жорстокою несправедливістю, що її чинив північний ворог нашого народу, був обурений і огірчений поет Влизько. Його обурення проти московського окупанта сягало до такого прогресу, що він просто писав:

**Крови б, крові і сили
відерце,
Святогором понести до мас!
Якби можна помножити
серце,
Я помножив би тисячу раз!..**

Десятки й сотні українських письменників і поетів України, що загинули в 1934 р. або й пізніших роках, — були очевидною жертвою московської колоніальної імперії. Тому нам, українцям, нічого не залишається іншого, як свято й дорого берегти пам'ять тих погіблених наших земляків ще тридцять-п'ять років тому й пізніше . . .

